

Royal Botanic Gardens - Peradeniya

Dovolte mi, abych vám představila největší a nejkrásnější botanickou zahradu, která všem milovníkům rostlin vezme dech. Královskou botanickou zahradu Peradeniya můžete navštívit na ostrově Srí Lanka – perle Indického oceánu.

Skutečnost, že se jedná o něco prvotřídního, potvrzuje mj. také fakt, že zahradu ročně navštíví okolo 1,5 miliónů návštěvníků. Zahrada tvoří významný národní přínos Srí Lanky. Historie zahrady sahá až do 14. století, kdy král Wickramabahu III. nastoupil na trůn a založil královskou rezidenci. Samotný park byl vytvořen později v 18. století a to zásluhou krále Kirtisrího Rádžasinhy a měl sloužit jako místo pro zábavu a odpočinek zdejší šlechty. V roce 1821 byl park přeměněn na botanickou zahradu a v roce 1824 zde byla zasazen první čajovník.

Idylická botanická zahrada Peradeniya, která se rozprostírá 6 km jihozápadně od města Kandy, zabírá plochu 150 akrů a oplývá neuvěřitelným množstvím místních i cizokrajných druhů rostlin.

Roste zde asi 10 000 stromů, přičemž nejste-li zrovna botanik či dendrolog, u vchodu si můžete za symbolickou cenu zakoupit mapku spolu s názvy jednotlivých druhů rostlin.

Rostlinná kolekce je tvořena vodními rostlinami, arboretem, záhonovými rostlinami, popínavými rostlinami, travinami a léčivými rostlinami. Přímou u vchodu se nachází orchidárium a menší japonská zahrada.

Na své si přijdou také milovníci zvířátek, protože krom rostlin v zahradě nalezneme rozmanitou faunu. V botanické zahradě jsou ideální podmínky pro pozorování ptactva a domov zde našlo více než 80 druhů, přičemž 10 druhů opeřenců je endemických a některé vzácné stěhovavé. V botanické zahradě jsou také výborné podmínky pro pozorování životního cyklu motýlů, kterých je zde k vidění přes 80 druhů. Obdivovat můžete zhruba 20 druhů plazů, zahrnujících opět několik srí lanských endemitů, 15 druhů obojživelníků, mezi nimi také červor cejlonský, který je považován za živoucí fosílii. Budete-li mít štěstí, můžete zahlédnout jednoho z 18-ti druhů savců, např. poletušku severní (létající veverku), která však v zahradě „poletuje“ hlavně v noci, ovíječe skvrnitého (cibetku) nebo třeba kočku cejlonskou. V arboretu pak naleznete velkou kolonii kaloňů, kteří visí přímo nad vašimi hlavami. Naštěstí se živí ovocem. A kdyby vám výčet fauny nestačil, budou kolem vás pobíhat stále dovádějící makakové.

Od vchodu vede hlavní cesta, široká **Royal Palm Avenue**, která protíná celou zahradu až k řece Mahawelli Ganga a prochází částí zvanou **Great Circle**. Na západ od této cesty se táhne velká travnatá plocha tzv. **Great Lawn**, jejíž dominantu tvoří ohromný exemplář fikovníku povislého (*Ficus benjamina*), jehož výhony a větve vytváří úžasný přírodní pavilon. Natáčela se zde i Kniha džunglí. Ostatně na malého Mauglího si zde pravidelně hrají i malí, většinou místní, návštěvníci zahrady, kteří mezi jednotlivými větvemi různě prolézají. Pravdou je, že fikovník poskytuje příjemný a na celém ostrově velmi vyhledávaný stín.

Kousek opodál vede cesta zvaná **Double Coconut Palm Avenue**, lemovaná kokosovými palmami coco de mer, které rodí masivní kokosy vážící až 20 kilogramů – je to největší a zároveň nejtěžší ovoce na světě, které svým tvarem připomíná zadek – proto se mu také říká „ořech nemrava“. Roste zde i pár obřích stromů kauri neboli damarovníků a na východ od Great Lownu vede dlouhá řada podivně tvarovaných araukárií, tzv. **Cookovy borovice**. V příjemném okruhu budete dále procházet podél řeky nádhernými scenériemi až k místu, kde se cesta napojuje na **Cabbage Palm Avenue** lemovanou západoindickými palmami livingstonií jižní (*Livistona australis*), štíhlé palmy nápadné svojí kšticí vějířovitých listů na samém vrcholu. Vlevo pak odbočuje **Palmyra Palm Avenue**, lemovaná špičatými palmýrovými palmami borasus (*Borassus flabellifer*). Jedná se o druh palmy, který je všestranně užitkový, mj. pro pevná vlákna z řapíků (tzv. borassus piasava) používaná na kartáče, štětky, apod. Na jeho suché listy se psalo ještě dříve, než na egyptský papyrus. Na jih odtud roste skupina nádherných jávských mandloní (*Canarium commune*), jejichž obrovské vzdušné kořeny lemují cestu.

V zahradě dále naleznete majestátní talipotové palmy (koryfa) (*Corypha umbraculifera*), které poznáte podle zvláštního klikatého vzoru kůry u paty (jedná se o zbytky po odumřelých listech) a obrovských listů. Jedná se o velmi zajímavý druh, neboť kvete jen jednou za život po zhruba 40-ti letech růstu a v té době vytváří největší trsy květů na světě. Největšímu zájmu se ale těší její listy, neboť jsou proslulé jako zdroj tzv. *listů ola*, místní alternativy papíru, který se vyráběl na Srí Lance a v Indii již pět set let před naším letopočtem. Ola se vyrábí z mladých talipotových listů, které se uvaří, usuší na slunci, nechá se na ně působit rosa, uhladí se a vypnou. Na takto zpracovaný list se dá psát či spíše škrábat ocelovým hrotem. Aby se písmo stalo zřetelným, potře se písmo speciální směsí podobnou inkoustu (pryskyřice smíchaná s dřevěným uhlím). Doposud existují knihy, psané na ola, které jsou staré přes 500 let.

Vrátíte-li se zpět na Cabbage Palm Avenue dostanete se k cestě zvané **Cannon Ball Avenue**, kterou lemují stromy, jimž se trefně říká „dělové koule“. Konkrétně se jedná o kuropitu guajanskou (*Couroupita guaianensis*). Květy této dřeviny vás naprosto uchvátí, intenzivně voní v noci, čímž lákají své opylovače – netopýry. Sinhálci tyto květy považují za posvátné, neboť květ kuropity jim připomíná maličkou dá gobu chráněnou roztaženým štítem kobry a obklopenou kvítečky, jež mají představovat zástupy věřících. Plody kuropity jsou velké, kulovité a skutečně připomínají dělové koule, zajímavé je, že jejich kašovitá dužina po dozrání značně páchne.

Nedaleko kuropity jsme objevili patrně nějaký druh parazitické asijské rostliny, která zamotala hlavu i našemu uznávanému botanikovi. Možná i vy budete mít štěstí a tuhle „krásnou neznámou“ uvidíte. Možná někdo z vás, čtenářů, ví o jaký druh se jedná.

Velmi častou dřevinou, nejen v botanické zahradě, ale v celé Asii, je známý „džekfruit“, jinými slovy žakie nebo také chlebovník různolistý (*Artocarpus heterophyllus*). Jedná se sice o strom vysoký 30 m, ale nápadný je především svými plody, které často rostou po skupince přímo z kmene a mohou vážit až 10 kg. Uvnitř plodu je sladká dužina, která je oblíbenou místní pochoutkou a chutná něco mezi broskví a banánem, jediné negativum je, že nevoní příliš vábně.

Botanická zahrada má otevřeno každý den od 8 hod ráno do 17.30 hod., vstupné pro dospělého činí 600 Rs, děti do 12-ti let 300 Rs, do 5 ti let mají děti vstup zdarma.

Prohlídka zahrady mi zabrala cca 3 hodiny, ale vydržela bych zde mnohem déle, takže budete-li se někdy chystat do botanické zahrady Peradeniya a jste opravdový milovník rozmanité flóry a fauny, počítejte s tím, že zde pobudete až do zavírací doby.